

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของรายการสารคดีโทรทัศน์กับการพัฒนาเยาวชน: รายการ สานรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานวิธี คือ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้เห็นภาพรวม และแนวคิดของเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ร่วมกับ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้เห็นภาพในเชิงลึกเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส และ บทบาทของรายการ เนื่องจากรายการ “สานรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” เป็นรายการที่มีความ ละเอียดย่อยในการผลิต ลักษณะการทำงานไม่ได้คำนึงถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว โดยกำหนด วิธีการ เงื่อนไข และวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว (One-shot Descriptive Study) จากการสุ่มตัวอย่าง เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งในรายการสานรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง (ตั้งแต่ปีพ.ศ.2544-2549)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ การสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group discussion) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นรายบุคคล โดย ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

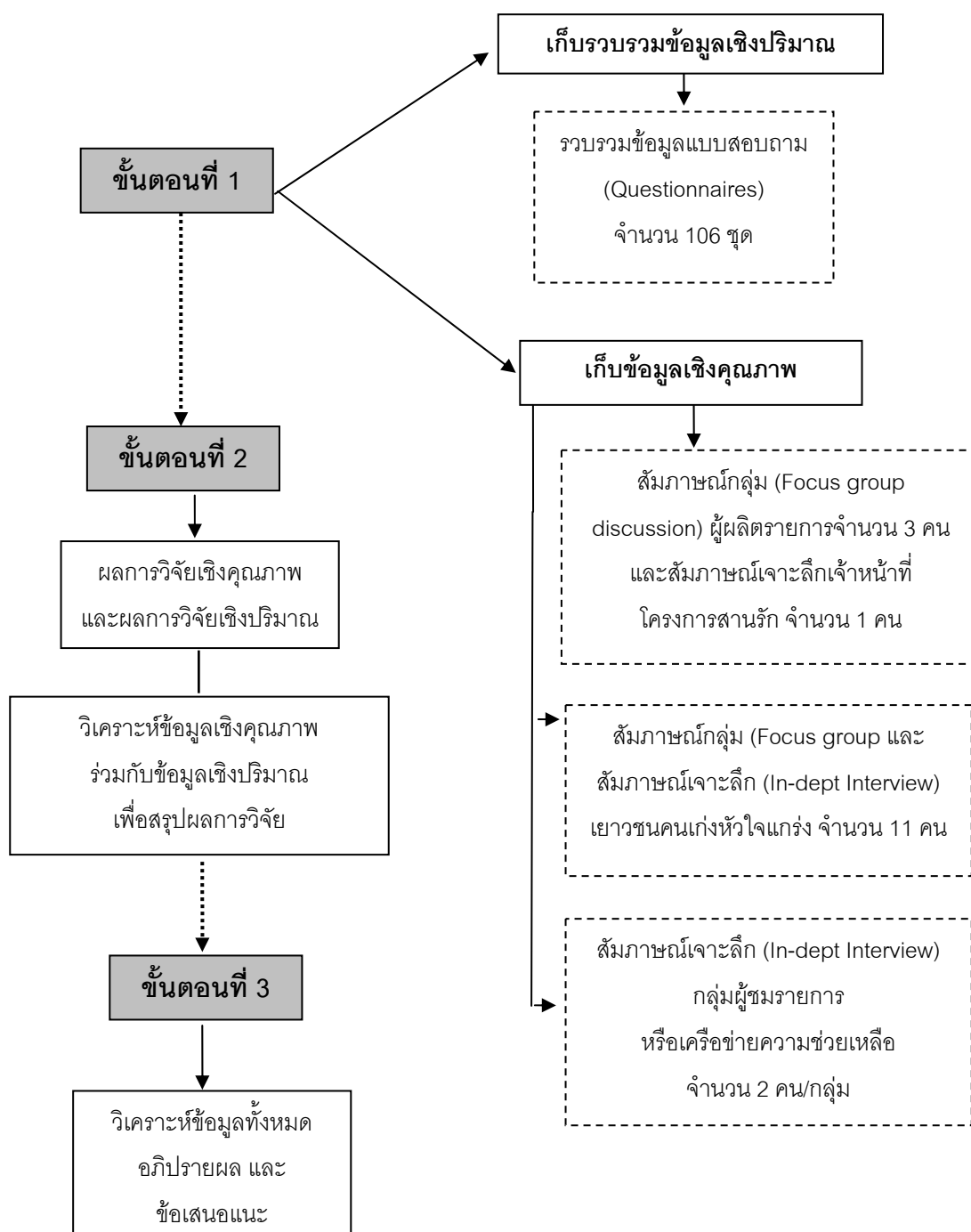
กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ผลิตรายการ “สานรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” ในมุมมองของการทำหน้าที่ สื่อมวลชน ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้ผลของการสื่อสารเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนา โดยใช้วิธีการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group discussion) ร่วมกับสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ผู้สนับสนุนรายการจากโครงการสานรัก

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง เน้นบทบาทหน้าที่ของรายการ การใช้พื้นที่สาธารณะ และผลการพัฒนาที่เกิดขึ้น 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางกาย ปัจจัยทางจิตใจ และปัจจัยทางสังคม โดยใช้วิธีการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group discussion) ร่วมกับวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นรายบุคคล

กลุ่มที่ 3 เครือข่ายความช่วยเหลือ หรือผู้ชมรายการที่เคยให้ความช่วยเหลือเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง เพื่อสะท้อนแนวคิด ทักษะคติ และอิทธิพลของรายการ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นรายบุคคล

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มข้างต้นต่างมีบทบาทที่ส่งผลเชื่อมโยงต่อรายการ อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งเกิดการพัฒนาตนเอง โดยจะนำข้อมูลจากทั้ง 3 กลุ่มมาวิเคราะห์ และอภิปรายผลโดยอาศัยกรอบความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่ผู้ศึกษาได้นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ภาพที่ 3.1
แสดงขั้นตอนทางการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3.1

เพศ จำนวนประชากรจำแนกตามแบ่งตามปีออกอากาศ

ปีออกอากาศ	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
พ.ศ.2544	24	26	50
พ.ศ.2545	20	27	47
พ.ศ.2546	22	27	49
พ.ศ.2547	30	21	51
พ.ศ.2548	27	22	49
พ.ศ.2549	25	24	49
รวม	148	147	295

ตารางที่ 3.2

จำนวนประชากรจำแนกตามภาค

กลุ่มประชากร	จำนวน
1. เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งภาคเหนือ	76
2. เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	63
3. เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งภาคกลางและภาคตะวันตก	87
4. เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งภาคตะวันออก	27
5. เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งภาคใต้	42
รวม	295

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งจากทั่วประเทศที่เคยออกอากาศในรายการคนเก่งหัวใจแกร่ง (ปีพ.ศ.2544-2547) และรายการ “सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” (ปีพ.ศ.2548-2549) รวม 295 คน¹ ด้วยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 230 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.0 โดยผู้วิจัยคาดหวังผลตอบกลับจากแบบสอบถามเพื่อนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 25 ของจำนวนประชากร หรือจำนวน 75 คน โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติเชิงพรรณนา แบบไม่ทดสอบสมมติฐานเพื่อทำการวิเคราะห์และอภิปรายผลต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตรายการ “सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” กลุ่มเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง และกลุ่มผู้ชมรายการที่เคยให้ความช่วยเหลือเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง โดยใช้เกณฑ์การสุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1: ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ผู้ผลิตรายการ “सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” บริษัท ปาใหญ่ ครีเอชั่น จำกัด จำนวน 3 คน สุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1. คุณยุพา เพ็ชรฤทธิ์ กรรมการผู้จัดการบริษัทปาใหญ่ ครีเอชั่น จำกัด ผู้ควบคุมการผลิต และผู้ดำเนินรายการ “सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง”

2. คุณสุริยนต์ จงลีพันธ์ กรรมการบริษัทปาใหญ่ ครีเอชั่น จำกัด และผู้คิดรูปแบบและริเริ่มรายการ

3. คุณนิตยา จินดาภาคย์ ทีมงานผู้ผลิตรายการ “सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” ตั้งแต่ปี 2544-ปัจจุบัน

นอกจากนี้ผู้ศึกษาเลือกสัมภาษณ์ผู้ช่วยกรรมการผู้อำนวยการส่วนงานประชาสัมพันธ์ บริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 คน คือ คุณวิไล เคียงประดู่ ในมุมมองของผู้สนับสนุนรายการ (Sponsor)

¹อัญชลี อะห์ลี, “ตารางออกอากาศรายการ ‘सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง’,” (กรุงเทพมหานคร: บริษัทปาใหญ่ ครีเอชั่น จำกัด, 2550), (อัตสำเนา)

กลุ่มที่ 2: กลุ่มเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งที่ยังอยู่ในโครงการ และเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งที่ถูกคัดออกจากโครงการ

ส่วนที่ 1 กลุ่มเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 15 ปี เนื่องจากอายุมีความสำคัญต่อประมวลคำตอบ การแสดงความคิดเห็น การให้เหตุผล และเป็นช่วงวัยที่สามารถเข้าถึงได้มากที่สุด

ตารางที่ 3.3

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

ชื่อ-นามสกุล	ปีที่เข้าร่วมโครงการ	ภูมิลำเนา	การศึกษาปัจจุบัน
1. นายอรุณ พิชัยรักษ์	2545	จ.นครศรีธรรมราช	ชั้นปี 4 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต
2. น.ส.กุลธิดา รักเกื้อ	2546	จ.สงขลา	ชั้นปี 1 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. น.ส.ฐวาร์ณิ ตาเยะ	2546	จ.นราธิวาส	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาการบริหารการเงิน ม.วลัยลักษณ์
4. นายอาเฝ่ เบหมี่ญู	2547	จ.เชียงราย	ปวช.3 แผนกช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
5. นายวิฑิต ขวัญใจ	2547	จ.เพชรบุรี	ชั้นปี 4 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6. นายวิโรจน์ เหลืองอ่อน	2548	จ.ชลบุรี	ชั้นปี 3 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

7. น.ส.ศิริวรรณ อินแหยม	2549	จ.ระนอง	ชั้นปี 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
8. น.ส.จรรจิดา บัวจันทร์	2549	จ.สุราษฎร์ธานี	ชั้นปี 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 อดีตเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อสะท้อนมุมมองอีกด้านหนึ่งของรายการ ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือก กลุ่มตัวอย่างโดยอิงถึงความสะดวกของผู้วิจัย และกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ

ตารางที่ 3.4

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอดีตเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

ชื่อ-นามสกุล	ภูมิลำเนา	ปีที่เข้าร่วม โครงการ	ปีที่ตัดออก จากโครงการ	การศึกษาสูงสุด
1. นายสมชาติ สุวรรณสันทัด	จ.สระบุรี	2545	2550	ชั้นปี 1 ม.รามคำแหง
2. นายชาติรี เมฆู	จ.แพร่	2548	2550	มัธยมศึกษา ปีที่ 6
3. น.ส.สุชาวดี ศรีสังข์งาม	จ.สุพรรณบุรี	2548	2550	ปวช.1

กลุ่มที่ 3: ผู้ชมรายการที่เคยให้ความช่วยเหลือเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ภายหลังจากการรับชมรายการ จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1. คุณนิมิตร กิตติบริรักษ์ อาจารย์โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ผู้ชมรายการ และผู้ให้ความช่วยเหลือเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้ชมรายการ ก. (เพศหญิง ไม่ประสงค์ออกนาม) ผู้ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินอย่างต่อเนื่องแก่เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัย จึงกำหนดเครื่องมือที่ใช้ให้สอดคล้องกับรูปแบบการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด และ คำถามปลายปิด (Closed-Ended Question) จำนวน 49 ข้อเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ บทบาทของรายการ “सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” ที่มีต่อเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ปัจจัยที่กระตุ้นให้เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งเกิดการพัฒนานใน 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางกาย ปัจจัยทางจิตใจ และปัจจัยทางสังคม และความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งที่มีต่อรายการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ปีที่ถูกคัดเลือก ความเป็นอยู่ การติดตามชมรายการ และบุคคลที่เป็นกำลังในการดำเนินชีวิต

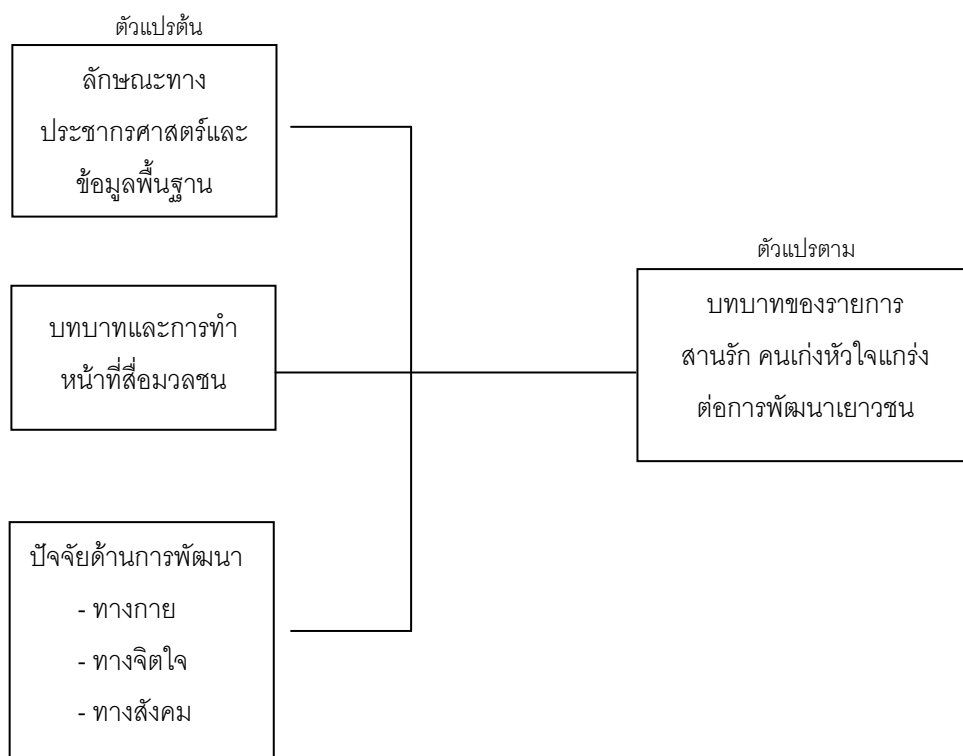
ส่วนที่ 2 บทบาทของรายการसानรัก คนเก่งหัวใจแกร่งที่มีต่อเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของรายการ ซึ่งใช้สเกลในการวัดระดับอันตรภาคแบบ ลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) เพื่อวัดระดับความสำคัญและความน่าเชื่อถือที่มีต่อเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่กระตุ้นให้เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งเกิดการพัฒนาน 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางกาย ปัจจัยทางจิตใจ และปัจจัยทางสังคม เป็นคำถามที่ใช้วัดความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการได้รับเลือกให้เป็นเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ซึ่งผู้วิจัยใช้สเกลในการวัดระดับอันตรภาคแบบ ลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยสร้างข้อคำถามอิงจากทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยเน้นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาน 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยทางกาย ปัจจัยทางจิตใจ และปัจจัยทางสังคม ผู้วิจัยวัดระดับความสำคัญโดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็น ความรู้สึก และคำแนะนำจากเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อวัดความคิดเห็น ความรู้สึกที่เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งมีต่อรายการ ต่อผู้ผลิตรายการ และต่อตนเอง รวมถึงคำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบ การวิเคราะห์ ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ภาพที่ 3.2

กรอบตัวแปรการวิจัยเชิงปริมาณ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย

1. ข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบ การศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และหลักฐานต่างๆ แล้วทำการบันทึก (Note-taking) เพื่อนำไปสนับสนุนและวิเคราะห์ร่วมกับแหล่ง ข้อมูลอื่นๆ

2. ใช้การสังเกต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้ที่อยู่ในทีมงานผลิตรายการ “सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” โดย จะเริ่มสังเกตทันทีที่เริ่มการสัมภาษณ์ แล้วทำการรวบรวมและจดบันทึกปรากฏการณ์ต่างๆ ทั้งใน เรื่องทั่วไปและรายละเอียดทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูล รวมไปถึงบรรยากาศแวดล้อมเพื่อให้ได้ความรู้ และข้อเท็จจริงในสิ่งที่ศึกษาครั้งนี้

3. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องของการจดบันทึกข้อมูล ที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์

4. โทรศัพท์ใช้สำหรับกรณีที่ไม่สามารถเดินทางไปสัมภาษณ์เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ยังสถานที่จริงได้

5. ใช้แบบสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจข้อเท็จจริงและ ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับรายการ “सानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” โดยผู้วิจัยได้ร่างแบบ สัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามเกี่ยวกับบทบาทของรายการสารคดีโทรทัศน์: รายการ “सानรัก คนเก่ง หัวใจแกร่ง” โดยแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไขก่อน นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล

เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนหนึ่งนั้นต้องอาศัย “ตัวผู้วิจัย” เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลดังกล่าว จึงต้องมีการทบทวนเกณฑ์ทางวัฒนธรรม สถานะความคิด และคุณค่าต่างๆ ที่ติดตัวมากับนักวิจัยก่อน เพื่อให้เกิดความตระหนักในข้อได้เปรียบเสียเปรียบ เป็นการสร้างความสมดุลไม่ให้เกิดอคติ โดยมีประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (The Interview Questions) แบ่งตามกลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม 1 ผู้ผลิตรายการसानรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง และผู้สนับสนุนรายการ

1. วัตถุประสงค์ของการผลิตรายการ และแนวคิดการทำ CSR
2. นโยบายองค์กร ลักษณะบุคลิกภาพองค์กรผู้ผลิตรายการ
3. กระบวนการทำงาน และรูปแบบรายการสารคดี
4. คุณค่าของรายการ
5. ความสำเร็จของรายการหรือผู้ผลิตรายการ
6. การติดตามผลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

7. กรณีของเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งที่ล้มเหลว

8. บทบาทของรายการ

9. บทบาทการพัฒนาเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

กลุ่มที่ 2 เยาวชนผู้ได้รับคัดเลือกให้เป็นคนเก่งหัวใจแกร่งและเยาวชนที่ถูกตัดออกจาก

โครงการ

1. ความคิดที่มีต่อตนเองก่อนเป็นเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

2. บทบาทของรายการสารรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง

3. วิธีการทำงานและความรู้สึกที่มีต่อทีมงานผู้ผลิตรายการ

4. เนื้อหาสารคดี

5. ผลของการพัฒนาที่เกิดขึ้น

6. เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งสำคัญอย่างไร

7. บุคคลสำคัญในชีวิต หรือบุคคลที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา

8. ผลกระทบที่ได้รับจากรายการ

9. ความช่วยเหลือเพิ่มเติมที่ได้รับจากผู้ชมรายการ

10. การติดต่อผลของทีมงานรายการ

11. เหตุผลในการหยุดเรียน หรือออกจากโครงการ

12. การใช้พื้นที่สาธารณะ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มเครือข่ายความช่วยเหลือ หรือผู้ชมรายการ

1. บทบาทของรายการสารรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง

2. ความน่าเชื่อถือของรายการ

3. เกณฑ์ในการพิจารณา และรูปแบบการให้ความช่วยเหลือเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

4. ความคาดหวังที่มีต่อเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

5. ผลของการพัฒนาของเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งที่เกิดจากการได้รับความช่วยเหลือ

6. ประโยชน์ที่ได้จากการช่วยเหลือเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

7. มุมมองเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส และสภาพสังคมไทย

8. ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้มีความเที่ยงตรง (Validity) และมีความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาโครงสร้างแบบสอบถาม เนื้อหา และความเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงแนวคำถามให้ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยนำร่างแบบสอบถามไปทดสอบก่อน (P-test) กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งปีพ.ศ.2550 จำนวน 20 คน โดยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของ Cronbach ค่าที่ได้เท่ากับ.882 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้จริงต่อไปได้

เกณฑ์ในการให้คะแนน

แบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการวัดระดับความสำคัญและความเปลี่ยนแปลง ใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และการแปลผลตามแบบของ Likert Scale ดังนี้

คำถามส่วนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทของรายการ “สานรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” ที่มีต่อเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง มีจำนวน 10 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก 6 ข้อ และคำถามเชิงลบ 4 ข้อ โดยคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบจะให้ค่าคะแนนที่ต้องข้ามกันแบ่งเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนคำถามเชิงบวก

คะแนน	ช่วงคะแนน	ความสำคัญ
5	ประมาณค่า 4.21 – 5.00	มากที่สุด
4	ประมาณค่า 3.41 – 4.20	มาก
3	ประมาณค่า 2.61 – 3.40	ปานกลาง
2	ประมาณค่า 1.81 - 2.60	น้อย

1	ประมาณค่า 1.00 – 1.80	ไม่มีเลย
---	-----------------------	----------

เกณฑ์การให้คะแนนคำถามเชิงลบ

คะแนน	ช่วงคะแนน	ความสำคัญ
5	ประมาณค่า 4.21 – 5.00	ไม่มีเลย
4	ประมาณค่า 3.41 – 4.20	น้อย
3	ประมาณค่า 2.61 – 3.40	ปานกลาง
2	ประมาณค่า 1.81 – 2.60	มาก
1	ประมาณค่า 1.00 – 1.80	มากที่สุด

คำถามส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางกาย ปัจจัยทางจิตใจ และปัจจัยทางสังคม รวมทั้งสิ้น 18 ข้อ โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

คะแนน	ช่วงคะแนน	ความสำคัญ
3	ประมาณค่า 2.35 – 3.00	ดีขึ้นมาก
2	ประมาณค่า 1.66 – 2.34	ดีขึ้นเล็กน้อย
1	ประมาณค่า 1.00 – 1.65	ไม่เปลี่ยนแปลง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยได้ทดสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล โดยอาศัยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เนื่องจากผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมักถูกโจมตีว่าจะก่อให้เกิดอคติในงานวิจัย แต่งานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ไม่อาจแยกนักวิจัยออกจากสิ่งที่ถูกวิจัยได้ งานวิจัยนี้จึงใช้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับสิ่งที่ศึกษาเป็นโอกาสในการเพิ่มพูนความเข้าใจ และตีความของผู้วิจัยจนกระทั่งเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ศึกษาอย่างกระจ่างชัด ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบจากข้อมูลหลายแหล่ง โดยการใช้คำถามเดียวกันในการสัมภาษณ์บุคคลบางกลุ่ม เพื่อเป็นการตรวจสอบคำตอบ และอาศัยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) มาใช้ประกอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากเอกสาร

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงนับได้ว่าเป็นวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือ (Credibility) และความถูกต้องแม่นยำของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) จำนวน (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard division) ใช้รูปแบบตารางประกอบการแปลความเชิงอธิบาย เพื่ออธิบายข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1-3

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ใช้วิธีการแบ่งประเด็นข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมหรือสัมภาษณ์ และส่วนที่สอง ได้แก่ ข้อสรุปที่ได้รับ เพื่อให้อ่านง่าย ชัดเจนและมีความหมาย ตลอดจนเพื่อสามารถวิเคราะห์ และค้นพบข้อสรุปที่โดดเด่น

ทั้งนี้ผู้วิจัยวางรูปแบบของการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทของรายการสารคดีโทรทัศน์กับการพัฒนาเยาวชน: รายการสานรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” โดยแบ่งแยกเป็นประเด็นการศึกษาของแต่ละกลุ่ม เพื่อสังเกตความสอดคล้องของผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตรายการ “สานรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” และผู้ชมรายการที่เคยให้ความช่วยเหลือเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถามจากเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง นำเสนอผลในรูปแบบตาราง แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป บทบาทของรายการ “สานรัก คนเก่งหัวใจแกร่ง” ที่มีต่อเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง ปัจจัยที่กระตุ้นให้เยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่งเกิดการพัฒนา และคำแนะนำหรือความรู้สึกจากเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง พร้อมผลการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มเยาวชนคนเก่งหัวใจแกร่ง

ภาพที่ 3.3
กรอบแนวคิดการศึกษา (Conceptual Framework)

